

Zdeněk Trávníček: I přes nepřízeň děkana se nám vědecky daří

webcache.googleusercontent.com/search

Výzkumné skupině Zdeňka Trávníčka z Regionálního centra pokročilých technologií a materiálů Univerzity Palackého v Olomouci (RCPTM) se podařilo vytvořit nové organokovové sloučeniny tantalu, které by měly pomoci v boji proti rakovině. V rozhovoru hovořil o novém objevu i o aktuálním dění na RCPTM.

Váš tým vyvinul nové komplexní sloučeniny, u nichž jste prokázali výraznou protinádorovou účinnost a současně také to, že jsou šetrné ke zdravým buňkám. Poprvé jste vsadili na tantal. V čem vidíte hlavní přínos této práce?

Významným počinem je zejména to, že jsme našli v periodickém systému prvků, jemuž je právě letos 150 let (pozn. rok 2019 byl vyhlášen rokem periodické tabulky prvků), téměř bílé místo, kterému dosud v oblasti bioanorganické chemie nebyla věnována patřičná pozornost.

Tantal je po stránce biologické zcela neobvyklým těžkým kovem, protože vykazuje vysokou míru biokompatibility a relativně nízkou toxicitu. I proto je součástí slitin pro výrobu implantátů a chirurgických nástrojů. Protinádorovou aktivitu organokovových sloučenin tantalu jsme doposud do hlubších důsledků studovali pouze my a zjištěné poznatky o vysoké protinádorové aktivitě a nízké toxicitě na zdravé tkáně nás velice překvapily. Je tedy velmi pravděpodobné, že právě tantal se stane výzvou v celosvětovém měřítku pro vědní obory, jako jsou bioanorganická a medicínální chemie.

V posledních deseti letech jste pro Univerzitu Palackého získali 15 národních a dva evropské patenty v oblasti designu a vývoje protinádorových a protizánětlivých látek. Tím se patrně může pochlubit málokteré pracoviště nejen na UP. Co je předpokladem takovýchto výsledků?

Tyto povzbudivé výsledky s možným aplikačním potenciálem by pochopitelně nemohly vzniknout bez dobře fungujícího kolektivu nejbližších spolupracovníků, grantové podpory, kvalitního přístrojového vybavení, kreativního a motivačního pracovního prostředí. To bylo vždy nejen mou osobní prioritou, ale i prioritou vedení RCPTM a minulých děkanů naší fakulty.

Právě díky této politice se v mnohých oblastech přírodních věd dostala fakulta a tím i Univerzita Palackého na vědeckou mapu světa. Bohužel tato bezpochyby správná a progresivní politika řízení a podpory vědy na Přírodovědecké fakultě UP je již minulostí. V současnosti se potkáváme

spíše s malostí, závistí a snahami o potlačení dobře fungujících struktur ve vztahu k výzkumným centrům.

Co se změnilo?

Pro mě osobně se s nástupem současného děkana do funkce změnilo mnohé. Akademickým pracovníkem fakulty jsem od roku 1990 a musím říct, že fakulta nebyla nikdy tak vnitřně rozervána různými kontroverzními rozhodnutími děkana, jako je tomu právě dnes. Tato skutečnost se bohužel dotýká i oddělení Biologicky aktivních komplexů a molekulových magnetů, jež vedu od vzniku RCPTM v roce 2010. Děkan fakulty od nástupu do funkce, tedy od loňského února, činil soustavná a cílená rozhodnutí poškozující oddělení jak po stránce finanční, tak v souvislosti s prostorovými možnostmi pro kvalitní laboratorní práci.

Na druhou stranu, i přes soustavnou a prokazatelnou nepřízeň současného děkana fakulty vůči mé osobě a mému týmu musím konstatovat, že se nám vědecky daří a že možná právě ona existence „společného nepřítele“ má za následek zlepšení naší vědecké efektivity, jak je možné doložit naší patentovou i publikační úspěšností.

Mluvíte o rozervanosti fakulty. Nejde ale třeba jen o jeden osobní spor?

Vzhledem k četnosti diskriminačních útoků se zřejmým záměrem cíleně poškodit mě osobně, můj tým a vlastně celé RCPTM je vcelku jasné, že v současnosti se věc dostala i do osobní roviny. Ale pokud se od uvedeného oprostím, tak můj příběh je jen jedním z projevů a důsledků obecnějších neblahých problémů.

Existuje mnoho dalších konkrétních příkladů dokumentujících manažerskou impotenci současného děkana, kdy některá z pochybení byl nucen řešit i Akademický senát PŘF (demagogie a lži děkana fakulty) nebo rektor univerzity (mzdový předpis PŘF). Rád bych však zdůraznil to, že z mé strany nejde o osobní zášť, z čehož by mě někteří mohli podezírat, ale o to, že zlu a nekompetenci je prostě potřeba se postavit. Rozhodně není možné přihlížet tomu, jak je naše fakulta dehonestována v očích nejen akademické obce, ale i veřejnosti.

Jak je to s výukou? Nové akreditace studijních programů měly vést k jejímu zkvalitnění. Vy a vaši kolegové jste některé studijní programy či předměty garantovali. Jak si stojí v konkurenci ostatních chemických oborů?

Kontakt a práce se studenty je jedním z pilířů, na kterých je vědecko-pedagogická činnost postavena. O to bizarnější je pak skutečnost, že mě děkan fakulty bez jakéhokoli předešlého upozornění a zdůvodnění zbavil pozice garanta studijních programů Bioanorganická chemie v bakalářském a navazujícím magisterském stupni, tedy paradoxně oborů, které jsem v roce 2010 se svými kolegy založil. V České republice jsou unikátní, lze je studovat jen na UP.

Naopak v cizině je tato oblast chemie jednoduše trendy. Děkan nás tedy cíleně zbavil možnosti učit, a to dokonce pod pohružkou porušení pracovní kázně, pakliže se o uvedené budeme snažit. Nejen podle mého názoru jde o počin děkana skutečně nedůstojný a jasně prokazující, že

takovýto jedinec není schopen vést jakoukoliv fakultu. Nejsme jediní, kteří mají pochybnosti o tvůrčí a manažerské schopnosti děkana. O jeho neochotě přijmout cizí názor, neschopnosti vyjednávat a hledat přijatelný kompromis hovoří například i předseda Trenérsko-metodické komise Šachového svazu České republiky, s.r.o.

Čím si postup děkana ohledně programů Bioanorganická chemie vysvětlujete? Nedařilo se vám nebo na vás byly stížnosti?

To v žádném případě, právě naopak. Podle mého názoru není pochyb o tom, že obor Bioanorganická chemie je jednoznačně konkurenceschopný, a to nejen v rámci oblasti vzdělávání Chemie na PŘF UP. Za alarmující považuji skutečnost, že eliminace nejen mé osoby, ale i garantů stěžejních předmětů oboru klíčových předmětů a přednášejících (docentů Jána Vanča a Pavla Štarhy) z výuky, má za následek logický pokles kvality výuky a stížnosti studentů na její průběh. Tu nyní zajišťují vyučující bez patřičných zkušeností v tomto oboru, což je stav, který nám nemůže být lhostejný a rozhodně se s ním nehodláme smířit.

Jaká hlavní rizika vidíte?

Současný stav by s největší pravděpodobností vedl k cílenému, ale ničím neopodstatněnému zániku dotčených studijních programů. To by bylo v přímém rozporu s obsahem oficiálního dokumentu univerzity v oblasti vzdělávání s názvem Strategický záměr UP. Proto vyvíjíme nezbytné kroky v intencích platné legislativy. Každopádně je velmi pozitivní a povzbuzující zjišťovat, že v těchto aktivitách nacházíme podporu nejen u kolegů z oboru Chemie, ve vedení vědeckých center naší fakulty, ale i u vedení univerzity. Nezbyvá nám než doufat, že doba nekoncepčnosti, a dovolím si i konstatovat, že „doba temna“ v oblasti řízení a managementu přírodovědecké fakulty, brzy skončí.

Vidíte vy sám nějaké vhodné řešení nastalé situace?

Možností je určitě několik, ale je potřeba najít takovou, která bude kompromisní, tedy všeobecně přijatelná, a fakultu nijak neohrozí, ba právě naopak. Jedna z variant může být například ta, kdy děkan sám sebekriticky rozpozná, že pro řízení fakulty prostě nemá vhodné předpoklady. Ale vzhledem k výše řečenému a uvedenému (viz webový odkaz) je tato varianta téměř nepravděpodobná. Další možností je pak to, že fakultní senátoři dospějí k názoru, že právě současný děkan přispívá k rozpolcenosti fakulty a nesměřuje ji tím správným směrem. Tato možnost je již pravděpodobnější, ale jde o můj ryze soukromý názor, postavený na rozhodování jiných. Nechci se v této rovině pouštět do spekulací.

Zdroj: RCPTM

V souvislosti se záměrem Univerzity Palackého sjednotit vědecká centra do nového vysokoškolského ústavu čtete vyjádření děkana Přírodovědecké fakulty UP nebo zprávu z jednání Akademického senátu Univerzity Palackého v Olomouci, které proběhlo v polovině února.

[Zpět do rubriky](#)

[Rozhovory](#)

[Tweetnout](#)

[Vědavyzkum.cz](#)
